

Průběžné hodnocení za 2. pololetí 2022

MANAŽERSKÉ SHRNUTÍ

Průběžné hodnocení k 31. 12. 2022 je výstupem projektu *Hodnocení Programu rozvoje venkova na období 2014–2020* (PRV 2014–2020). Zpráva shrnuje finanční a věcný pokrok realizace PRV k 31. 12. 2022 a vyhodnocuje jej v rámci odpovědí na společné evaluační otázky 1–21 s výjimkou otázek zaměřených na synergie a komplementarity, které nejsou součástí průběžného vyhodnocování v rámci pololetních zpráv a budou znovu vyhodnoceny až v rámci rozšířeného hodnocení.

Celkový přístup k hodnocení

Průběžné jarní hodnocení 2023 je založeno na kombinaci kvantitativních a kvalitativních evaluačních metod, které byly využity pro přípravu odpovědí na jednotlivé evaluační otázky. Zvolené metody vychází z vodítek EK pro hodnocení PRV, především z *Pokynů k vyhodnocení otázek 1–21 pro Střednědobé hodnocení 2017*¹.

Kontext hodnocení

K 31. 12. 2022 bylo v PRV vysláno celkem 15 kol výzev. V druhé polovině roku 2022 proběhlo 15. kolo výzev a také probíhal kontinuální příjem pro opatření M19 Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER a opatření M20 Technická pomoc.

V případě environmentálních opatření probíhá podávání žádostí o dotaci formou tzv. Jednotné žádosti od roku 2015².

V druhé polovině roku 2022 také došlo k modifikaci programového dokumentu, a to konkrétně k 10. modifikaci. V současné době je tak platný a účinný programový dokument ve znění této modifikace ze dne 25. 7. 2022.

¹Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 an Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

² V roce 2022 k 15. 6.

Finanční pokrok realizace

Celkové čerpání PRV k 31. 12. 2022 činí 3 881 612 815 EUR³⁴, což představuje 80,9 % celkové alokace na PRV. Oproti 31. 12. 2021 byl dosažen pokrok ve výši 10 procentních bodů⁵.

V rámci environmentálních (plošných) opatření⁶ bylo k 31. 12. 2022 celkem proplaceno 2 722 137 041 EUR⁷, což činí 88,9 % alokace na tato opatření (roční nárůst o 11,5 procentního bodu). Nejvyššího pokroku u plošných opatření dosahuje čerpání v opatření M15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů (98,0 %), nejnižšího M10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření (85,6 %). V absolutní hodnotě se na čerpání environmentálních opatření podílí nejvíce opatření M13, na jehož závazky bylo proplaceno cca 1 071 mil. EUR.

U projektových opatření⁸ bylo od počátku programového období k 31. 12. 2022 proplaceno 1 138 872 604 EUR (z toho 12 731 826 EUR za projekty z PRV 2007-2013). Tato částka zahrnuje i splátky dotace v operaci 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců. Celkové čerpání v projektových operacích k 31. 12. 2022 představuje 66,6 % alokace na projektové operace (nárůst oproti konci roku 2021 o 7,6 procentních bodů). Nejvyšší míry čerpání u projektových opatření představují investiční operace 4.3.1 Pozemkové úpravy (97,4 %), 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zem. produktů a jejich uvádění na trh (90,8 %) a 16.3.1 Sdílení zařízení a zdrojů (93,3 %).

Věcný pokrok

Věcný pokrok realizace jednotlivých operací je popsán ve zprávě v kapitole 2.3 v rámci jednotlivých opatření, které vstupují do hodnocení a do odpovědí na jednotlivé evaluační otázky.

Obdobně jako v minulém hodnoceném období (k 30. 6. 2022), nejvyšší věcný pokrok u projektových operací dosahují operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců a většina operací v rámci opatření M16. U výše zmíněných operací byla zaznamenána i nejvyšší míra čerpání dotace vůči dané alokaci.

³ Pro přepočítání byl po konzultaci se zadavatelem použit kurz ECB k 2. 1. 2023 ve výši 24,176 CZK/EUR, způsob přepočtu pro jednotlivé fáze čerpání je vysvětlen v kapitole 2.2

⁴ Včetně proplacených starých závazků ve výši 20 603 170 EUR (předčasné ukončení zemědělské činnosti)

⁵ Vlivem 10. modifikace však došlo k navýšení celkové alokace programu, což má vliv na poměr mezi proplacenými a alokovanými prostředky.

⁶ Do environmentálních (plošných) operací jsou zahrnuty opatření M10, M11, M12, M13, M14, M15 a operace 8.1.1.

⁷ Z toho 23 446 346 EUR představuje čerpání prostředků státního rozpočtu ČR, o které byla navýšena alokace opatření M14 (tzv. top up, viz kap. 2).

⁸ Do projektových operací jsou zahrnuty projekty v opatřeních M01, M04, M06, M08 (vyjma operace 8.1.1), M16, M19 a M20.

Nízký implementační pokrok k 31. 12. 2022 vykazují i nadále počty účastníků na vzdělávacích akcích (1.1.1)⁹ s výjimkou prioritní oblasti 2B a 3A.

Rovněž implementace projektů opatření M19 je stále na mírně nižší úrovni, ale odpovídá zpoždění začátku realizace jednotlivých projektů v rámci opatření M19.

U opatření M10 je nadále pozorován nezanedbatelný pokles výměry závazků, a to z důvodu, že od roku 2020 v tomto opatření (s marginálními výjimkami) nelze vstupovat do zcela nových závazků. Příslušná nařízení vlády sice umožnila uzavírání navazujících zkrácených závazků na překlenovací období do schválení Strategického plánu SZP pro období 2023–2027, ty mohou být ale uzavírány pouze na plochách, kde byl k 31. 12. 2019, k 31. 12. 2020 nebo k 31. 12. 2021 řádně ukončen standardní závazek (AEKO) nebo byl k 31. 12. 2021 řádně ukončen navazující závazek (NAEKO). V důsledku tak došlo k poklesu výměry závazků ve všech podopatřeních, tempo tohoto poklesu se navíc ve srovnání s rokem 2021 zrychluje. V případě opatření M11 bylo omezení pro uzavírání zcela nových závazků naopak zrušeno, od roku 2021 tedy mohou být znovu uzavírány zkrácené závazky i na zcela nových plochách. V důsledku této změny dochází už druhým rokem k výraznému nárůstu celkové plochy závazků v opatření M11 a aktuálně tak je pod závazkem opatření M11 největší plocha zemědělské půdy za celou dobu implementace programu. Obě opatření dosahují cílových hodnot ploch pod závazkem, které naplňují ze 107,7, resp. 102,8 %.

V případě opatření M15 byl po dramatickém navýšení ploch závazků v roce 2020 již druhý rok po sobě zaznamenán rychlý pokles závazků. Obě podopatření tak nyní nedosahují ani poloviny plochy závazků z roku 2020 (43 % u 15.1.1 a 47 % u 15.2.1). U podopatření 15.1.1 je aktuální plocha závazků dokonce o více než 100 ha nižší než v roce 2016. Důvodem těchto poklesů je především průběžné ukončování pětiletých závazků v situaci, kdy od roku 2020 nelze uzavírat nové závazky v opatření M15.

Vyhodnocení evaluačních otázek

Intenzita celkového příspěvku PRV k podpoře rozvoje znalostní základny, spolupráce a inovací, celoživotního vzdělávání a posílení vazeb na výzkum a vývoj se v průběhu druhé poloviny roku 2022 dále zvýšila zejména díky i nadále se zrychlující realizaci opatření M16 Spolupráce. I nadále však přetrvává nižší tempo implementace v operaci 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů.

Informační a vzdělávací akce podpořené programem navštívilo již přibližně 20 % pracovníků sektoru. Celkový počet účastníků vzdělávacích akcí, s výjimkou PO 2B a 3A, zůstává velmi nízký (20 % u všech realizovaných akcí).

⁹ Situace v letech 2020 a 2021 byla značně ovlivněna omezením možností konání akcí s ohledem na opatření spojená s COVID-19.

Vzhledem k průběhu implementace PRV v operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků lze konstatovat, že PRV přispívá k modernizaci podpořených zemědělských podniků v očekávané míře. Z vyhodnocení nárůstu HPH a výkonu u podpořených zemědělských podniků lze konstatovat, že byl zaznamenán pozitivní vývoj, resp. efekt u podpořených subjektů.

Z probíhající implementace PRV je patrné, že tento program přispívá ke vstupu mladých zemědělců do odvětví zemědělství. Bylo podpořeno 1 259 mladých zemědělců v rámci operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců, což představuje 4,8 % všech zemědělských podniků v ČR.

Proplacené projekty, které v rámci operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů realizovaly potravinářské podniky (403 jedinečných žadatelů), představují 5,6 % všech potravinářských podniků v ČR, což znamená překročení cílové hodnoty podílu počtu podpořených podniků z PRV vůči všem potravinářským podnikům, která činí 4,6 %, o 22 %.

Intervence PRV tak přispěly ke zlepšení konkurenceschopnosti potravinářských podniků ve vyšší než zamýšlené míře. Z tohoto pohledu lze hodnotit příspěvek PRV na investice do přidávání hodnoty při zpracování zemědělských výrobků za přínosný.

Pokrok v realizaci intervencí, které by měly přispět ke zvýšení ekonomické výkonnosti subjektů podnikajících v lesním hospodářství, je zřejmý, a to díky udržitelné dynamice nově v obou operacích souběžně.

Počet podpořených podniků v rámci diverzifikace podnikání dosahuje uspokojivých hodnot a lze předpokládat, že PRV přispěje k diverzifikaci činností v zemědělství v zamýšlené míře, s výjimkou počtu vytvořených pracovních míst, přičemž problém s pracovními místy je průřezový pro většinu relevantních opatření a operací.

Intervence PRV přispěly k produkci energie OZE v ročním objemu 3 524 Toe, což odpovídá 147,5 TJ. Uvedené množství představuje pouze 0,27 % z produkce biomasy v ČR určené k využití mimo domácnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že příspěvek PRV k využívání energie z OZE je v rámci produkce energie z biomasy v ČR velmi nízký.

Dlouhodobý monitoring výsledků opatření M14 na základě kvalitativního vyhodnocení přínosů ze strany příjemců prokazuje, že opatření nadále podporuje zvyšování kvality životních podmínek zvířat. Poskytnutá podpora se projevuje kupříkladu nižším znečištěním zvířat, snížením projevů agresivního chování, lepším zdravotním stavem zvířat nebo snížením obtížnosti porodů a v konečném důsledku příjemci pozorují zvýšení užitkovosti zvířat, snížení míry brakace nebo pozitivní dopady na jakost mléka. V posledním roce sběru dat je u některých subjektivních kritérií pozorován mírný pokles pozitivního hodnocení – prozatím jde spíše o jednorázový výkyv, otázce je ale vhodné věnovat vyšší pozornost v následujících hodnoceních.

V prioritní oblasti 4A *Obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti, zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny* byly vyhodnoceny výsledky analýzy / kvantifikace Indikátoru ptáků zemědělské krajiny. Ta prokazuje, že i přes rozšiřování výměry závazků, u kterých je prokázán pozitivní vliv na zemědělskou krajinu a biodiverzitu nadále početnosti ptáků zemědělské krajiny v ČR klesá. V neposlední řadě byla předmětem hodnocení také příprava na analýzy, které bude nutné realizovat pro ex-post hodnocení PRV v roce 2026. V případě analýzy opatření 8.1.1 byla analýza zaměřena na proces poskytování podpory při zalesňování zemědělské půdy. Bylo potvrzeno, že ze strany zemědělců / vlastníků půdy je sice dostatečný zájem o zalesnění jejich neproduktivních pozemků, samotné provedení této operace ale má často velmi nízkou prioritu, ve výsledku tak je zalesněna pouze cca pětina pozemků, na kterých bylo zalesnění ohlášeno.

Závěry a doporučení

V hlavních oblastech podpory PRV, především v opatřeních investičního charakteru, v opatření M04, odpovídá implementační pokrok současné fázi programu. Lze konstatovat, že realizace opatření podporující rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků úspěšně pokračuje a výrazně přispívá ke zlepšování mikroekonomické situace i stability těchto podniků.

Na základě zjištění Jarního průběžného hodnocení 2023 doporučujeme následující:

- Znovu podrobně posoudit reálnost naplnění zejména v opatřeních M01 a částečně také v M16 (operace 16.4.1) a pokračovat v podpoře absorpční kapacity M01 či přistoupit k realokaci prostředků, která byla zejména v operaci 16.4.1 ze strany EK odmítána.
- Vzhledem k omezené možnosti revize cílových hodnot u věcných indikátorů 4.3.1 Pozemkové úpravy, především u ekologických a protierozních opatření, v tomto programovém období se zaměřit na důkladnější analýzu při nastavení cílových hodnot pro příští programové období.
- Pokračovat v podpoře projektů zaměřených na diverzifikaci, především pro operaci 6.4.1 (všechny záměry).

EXECUTIVE SUMMARY

The spring term evaluation 2023 as of 31 December 2022 is the output of the ongoing evaluation of the Rural Development Program for the period of 2014-2020 (RDP 2014-2020). The report summarizes the financial and factual implementation of RDP as of 31 December 2022 and evaluates it in response to common evaluation questions 1-21 (except of Q19A and Q19B, which will be subject to a comprehensive evaluation in 2026).

Overall Approach to Evaluation

The spring term evaluation 2023 is based on a combination of quantitative and qualitative evaluation methods that were used for the preparation of answers to specific evaluation questions. The selected methods are based on the EC Guidelines for RDP evaluation, especially on the Guidelines to evaluate questions 1-21 for Mid-term evaluation 2017¹⁰.

Context of Implementation

As of 31 December 2022, 15 rounds of the call were announced in the RDP, whereby the 15th round of the call took place in the period under review. In addition, a continuous receipt for measure M19 LEADER co-operation activities (community-led local development) and measure M20 Technical Assistance was also in 2022 underway.

In the case of “environmental measures”, there is a continuous submission of grant applications (in the form of so-called Single Application) since 2015¹¹.

There was 10th modification of the programming document in the second half of 2022 (25. 7. 2022).

Financial Progress of Implementation

The total drawdown of the RDP as of 31 December 2022 amounts to EUR 3,881,612,815^{12,13}, which represents 80.9 % of the total allocation for the RDP.

Within the scope of the environmental measures, EUR 2,722,137,041 was reimbursed as of 31 December 2022, which is 88.9 % of the allocation for these measures. The greatest progress has been made in the measure M15 (98.0 %), while the lowest is M10 (85.6 %). In absolute figures, the greatest share of the total drawdown of environmental measures is attributed to measure M13 within which ca 1 071 mil. EUR has been reimbursed.

¹⁰Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 an Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

¹¹ In 2022 as of 15 June

¹²The ECB exchange rate as of 2 January 2023 in the amount of CZK 24.176 / EUR was used for the conversion after consultation with the contracting authority, the method of conversion for individual drawing phases is explained in Chapter 2.2.

¹³Including paid old liabilities in the amount of EUR 20 603 170

Since the beginning of the programme period, total public funding of EUR 1,090,421,891 (including EUR 12,137,033 for RDP 2007 – 2013 projects) were reimbursed in the project area of support (as of 31 December 2022). This amount also includes payments in Operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers. The total drawdown of the project operations as of 31 December 2022 represents 66.6 % of the allocation for project operations. The highest drawdown rates of the project measures represent operations 4.3.1 (97.4 %), 16.3.1 (93.3 %) and 16.2.2 (90.8 %).

Factual progress of implementation

The factual progress of the individual operations is described in the report in chapter 2.3 within the framework of the individual measures that enter the evaluation and the answers to the evaluation questions.

As in the previous evaluation period (as of 30 July 2022), the highest factual progress is achieved by the operations 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings and 6.1.1 Business start-up aid for young farmers. The above-mentioned operations also recorded the highest subsidy rate for the given allocation. Rapid implementation progress is evident under measure M16, except for operation 16.4.1.

Low implementation progress as of 31 December 2022 is indicated by the small number of participants in Training actions (1.1.1)¹⁴, except for priority area 2B and 3A. Also, the implementation of M19 LEADER co-operation activities is little lower and corresponds to the later start of the implementation of 19 projects.

A non-negligible decrease in commitments continues to be observed for the M10 measure, due to the fact that from 2020 it is not possible to enter into completely new commitments in this measure (with marginal exceptions). Although the relevant government regulations allowed entering into follow-up shortened commitments for the bridging period until the approval of the Strategic Plan of the CAP for the period 2023 - 2027, these can only be concluded on plots that were included in the standard commitment as of 31 December 2019, 31 December 2020 or 31 December 2021 and the standard commitment or a shortened follow-up commitment (for commitments ending by 31 December 2021) have been properly ended.

As a result, there was a decrease in the amount of liabilities in all sub-measures, the pace of this decrease is also accelerating compared to 2021. In the case of measure M11, on the contrary, the restriction on entering completely new commitments was abolished, so from 2021 shortened commitments can be entered into again even on completely new areas. As a result of this change, there has been a significant increase in the total area of obligations under the M11 measure for the second

¹⁴ The situation in 2020 and 2021 was also affected by limiting the possibility of holding events with regard to measures related to COVID-19

year already, and the largest area of agricultural land is currently under the obligation of the M11 measure for the entire period of program implementation.

Both measures reach the target values of the areas under the commitment, which fulfill from 107.7, respectively 102.8%. In the case of measure M15, after a dramatic increase in commitments in 2020, a rapid decline in commitments was recorded for the second consecutive year. Both sub-measures now do not even reach half of the area of commitments from 2020 (43% for 15.1.1 and 47% for 15.2.1). For sub measure 15.1.1, the current area of commitments is even more than 100 ha lower than in 2016. The reason for these decreases is mostly the fact that the pre-existing five years commitments in this measure have been concluded in this period while, since 2020, it is at the same time not allowed to enter new commitments in measure M15 after

Evaluation questions assessment

During the second half of 2022, the intensity of the overall RDP contribution to the support of the development of knowledge base, cooperation and innovation, lifelong education and to the empowerment of the relation between research and development has increased.

This increase was caused mainly due to gradually accelerating implementation in the measure M16 Co-operation. Nevertheless, lower pace of implementation in operation 16.4.1 Horizontal and vertical cooperation among actors in short supply chains and local markets remains. About 20 % of sector workers have already visited the information and training events supported by the program. The total number of participants in training events remains except for PA 2B and 3A very low (20 % at all realized events).

Regarding the implementation of RDP in Operation 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings, it can be stated that RDP contributes to the modernization of supported farms. From the evaluation of GVA growth and agriculture output of supported farms, it can be stated that a positive development has been recorded, respectively effect of on the supported entities.

The ongoing implementation of the RDP shows that this program contributes to the entry of young farmers into the agricultural sector. 1 259 young farmers have already been supported under operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers, which represents 4.8 % of all agricultural holdings in the Czech Republic.

Reimbursed projects implemented by food entities (382 unique applicants) under operation 4.2.1 Support for investments in processing /marketing and/or development of agricultural products represent 5.6 % of all food entities in the Czech Republic. This means exceeding the target value of the number of supported enterprises from RDP against all food entities, which is 4.6 %.

RDP interventions have contributed to improving the competitiveness of food businesses to a greater extent than intended. From this perspective, the contribution of RDP to value added investment in agricultural processing can be assessed as beneficial.

Progress in the implementation of interventions, which should contribute to increasing the economic performance of forestry businesses, is evident, thanks to the dynamics newly in both operations in parallel.

The number of supported enterprises within the scope of business diversification reaches satisfactory values and it can be assumed that the RDP will contribute to the diversification of farms as intended, except for the number of jobs created. Problems with creating new jobs are cross-cutting for most relevant measures and operations.

RDP interventions contributed to the production of renewable energy in an annual volume of 3,524 Toe, corresponding to 147.5 TJ. This amount represents only 0.27 % of total biomass production in the Czech Republic intended for non-household use. The contribution of RDP to the total production of renewable energy in the Czech Republic is therefore very low.

Long-term monitoring of the results of the M14 measure based on a qualitative assessment of the benefits provided by the beneficiaries constantly proves that the measure enables the improvement of animal welfare. The support from RDP has brought about, for example, lower animal pollution, reduction in aggressive behavior, improved animal health or lowering the difficulty in giving birth, and ultimately the beneficiaries observe increased animal performance, reduced culling rates or positive effects on milk quality as results of implementing the M14 measure. However, in the last year of data collection it has been observed that in the case of some subjective criteria a slight decrease in positive assessment is provided. For now, this is a one-off fluctuation, however, sufficient attention should be given to this question in the following reports.

Related to the priority area 4A *Restoring, preserving and enhancing of biological diversity, high nature value agriculture and the status of European landscape*, the results of the analysis / quantification of the Farmland Bird Index were evaluated. This analysis proves that despite the expansion of the area of commitments, which have proven positive impact on the agricultural landscape and biodiversity, the number of farmland birds in the Czech Republic continues to decline. Finally, the evaluation also focused on the preparation for analyses that will have to be conducted for the ex-post evaluation of the RDP in 2026. In the case of the measure 8.1.1, the analysis was focused on the process of providing support for afforestation of agricultural land. It was confirmed that although there is sufficient interest on the part of farmers / landowners in afforestation of their non-productive plots, the implementation of this operation itself often has a very low priority, as a result, only about a fifth of the land on which afforestation was announced is indeed afforested.

Conclusions and suggestions

In the primary areas of RDP support, especially in investment measures, in measure M04 particularly, the implementation progress corresponds to the current phase of the program. It can be stated that the implementation of measures supporting the development and the increase of the competitiveness of agricultural and forestry enterprises has advanced successfully and contributes significantly to the improvement of the microeconomic situation and stability of these enterprises.

Based on the findings of the Spring Term Evaluation 2023 we suggest the following:

- To assess in detail the reality of achievement the indicators, especially in measures M01 and partly also in M16 (operation 16.4.1) and continue to support the absorption capacity for measure M01 or proceed with reallocation of funds.
- In respect to limited potential of the revision of target values for factual indicators of 4.3.1 Land Consolidation in this program period, focus on an in-depth analysis for setting target values for the next program period.
- Continue to support projects aimed to diversification, in operations 6.4.1 (all terms).